Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

6.11.2024

VN/1/2024

Vastinekuuleminen valiokunnalle annetuista asiantuntijalausunnoista; Hallituksen esitys eduskunnalle Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön kumoamiseksi HE 118/2024 vp

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LAUSUNTO

Työ- ja elinkeinoministeriö ottaa vastinelausunnossaan kantaa asiantuntijalausunnoissa esitettyihin kohtiin, jotka koskevat kyseessä olevaa hallituksen esitystä.

SAK lausui, että hallituksen esityksessä ei avattaisi, aiotaanko säästynyt RRF-rahoitus ohjata muihin osatyökykyisten työllistymistä edistäviin palveluihin. SAK lausui myös, että esityksessä ei ole arvioitu, voiko tämä johtaa EU:n takaisinperintään.

Hallituksen esitykseen on kirjattu, että Työkanava Oy:n RRF-rahoitus (12 miljoona euroa) kohdennetaan toiseen investointikohteeseen. Rahoitus siirretään toiselle toimenpiteelle saman investoinnin sisällä (Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen, P3C1I1). Rahoitus kohdennetaan työllisyyttä ja tuottavuutta edistäviin mielenterveyttä ja työkykyä tukeviin toimiin STM:n hallinnonalalla. Valtioneuvosto hyväksyi 16. toukokuuta 2024 Suomen ehdotuksen elpymis- ja palautumissuunnitelman päivitykseksi. Valtiovarainministeriö toimitti ehdotuksen Euroopan unionille ja Euroopan unionin neuvosto hyväksyi päivitysehdotuksen 10. heinäkuuta 2024. Tämä tarkoittaa, että Työkanava Oy:öön liittyvää RRF-tulonmenetysriskiä ei enää ole, koska kaikki Työkanavaan liittyvät osiot on poistettu Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmasta Euroopan unionin neuvoston päätöksellä. Lisätietoa kestävän kasvun ohjelmasta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla on saatavilla verkkosivuilta: https://stm.fi/kestavan-kasvun-ohjelma.

Työkanava Oy:n entinen toimitusjohtaja Sari Nikkola viittaa lausunnossaan Työkanava Oy:n hallituksen kesäkuussa lausuntokierroksella antamaan lausuntoon, että Työkanavan lakkautus olisi merkki valtion välinpitämättömyydestä vaikeimmin työllistyvien osatyökykyisten aseman edistämiseen, ja että yhtiön lakkauttamisella valtio-omistaja viestii, että sitä tehtävää, jota varten yhtiö luotiin, ei ole enää olemassa. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että tästä ei ole kyse. Hallitus on neuvotellessaan vuosien 2025–2028 julkisen talouden suunnitelmasta keväällä 2024 päättänyt osana julkisen talouden tervehdyttämistä koskevia toimia esittää eduskunnalle Työkanava Oy:lle varatun rahoituksen lakkauttamista ja yh-

tiötä koskevan lainsäädännön kumoamista. Työkanava Oy:n työllistämistoiminta ei ole käynnistynyt yhtiölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Esityksen tavoitteena on vähentää valtion menoja.

Valtioneuvoston omistajapoliittisen periaatepäätöksen (23.5.2024) mukaan valtio tavoittelee yhtiöomaisuutensa hoidossa mahdollisimman hyvää yhteiskunnallista ja taloudellista kokonaistulosta. Yhtiöomistuksia kehitetään ja arvioidaan kansantalouden kokonaisedun sekä yhtiöiden toiminnan ja arvonkehityksen näkökulmasta. Erityistehtäväyhtiöissä omistajuuden painopisteenä on ensisijaisesti eritystehtävän hoito ja yhteiskunnalliset strategisen tason vaikuttavuustavoitteet sekä näiden toteuttaminen kustannustehokkaasti. Työkanava Oy:n lakiin kirjattu erityistehtävä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten siirtymistä edelleen avoimille työmarkkinoille.

Työ- ja elinkeinoministeriö viittaa hallituksen esityksessä kirjattuun, että yhtiö ei saavuttanut sille asetettua toista RRF-työllistämistavoitetta ja myös kolmannen RRF-tavoitteen saavuttaminen näyttää epätodennäköiseltä. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön yhtiölle asettaman omistajastrategisen tavoitteen saavuttaminen näyttää haastavalta. Yhtiön toiminnan kustannukset vuosilta 2022–2023 olivat yhteensä noin 1 364 000 euroa. Kun tätä arvioidaan yhdessä työllistettyjen määrän kanssa, yhtiön kustannusvaikuttavuus jää heikoksi.

SAK ehdotti myös, että vaihtoehto olisi ollut etsiä Työkanava Oy:lle uusi omistaja tai omistajat esimerkiksi suurista kaupungeista. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että eräät suurista kaupungeista puolsivat lausuntokierroksella ollutta esitysluonnosta Työkanavasta annetun lain kumoamiseksi, eivätkä lausuntoja antaneet kaupungit esittäneet vaihtoehtona Työkanava Oy:n omistuksen siirtoa tai sen selvittelyä.

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy asiantuntijalausunnoissa esitettyyn, että vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten työllistymisen edistämiseksi tulee löytää keinoja. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan sisältyy useampia työkykyyn ja osatyökykyisten työllisyyden edistämiseen liittyviä kohtia. Hallitus mm. vahvistaa kunnan, hyvinvointialueiden ja Kelan yhteistyötä työttömien palveluissa, lisää työvoimapalvelujen asiakaslähtöisyyttä ja vahvistaa palvelujen yksilöllistä tarjontaa. Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt hallitusohjelmakirjausten perusteella työryhmän, joka selvittää eurooppalaisia malleja haastavassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämisessä ja laatii kehittämisohjelman osatyökykyisten ja muiden erityisryhmien työllistämiseksi.

Kimmo Ruth
Työmarkkinaneuvos

Tuomas Kallio
Hallitussihteeri